

25.8.2026

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: Pellon kunta

Kunnan yhteyshenkilön tiedot:

- Nimi: Katja Jaako-Körkkö
- Nimike: Kunnanjohtaja
- Sähköpostiosoite: katja.jaako-korkko@pello.fi
- Puhelinnumero: 040 674 4318

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa: 1 000 000,00 euroa

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin sen käyttökohde:

Ei ole saanut.

C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

1. **Valtionosuusmenetykset.** Vuoden 2023 sote-uudistuksen yhteydessä Pellon kuntaan kohdistui 1,3 miljoonan euron vuotuinen valtionosuuden lisäleikkaus. Valtionosuuden alenema johtui vuosien 2021 ja 2022 budjetteihin nähden sote-palveluiden ylityksestä ja haetuista lisämäärärahoista. Merkittävä valtionosuuden pienentyminen haastaa Pellon kunnan taloutta ja peruspalveluiden järjestämistä.

2. **Verotulokertymien jättämä.** Johtuen yleisestä valtakunnallisesta talouden heikosta tilasta, työttömyysluvuista sekä verotulojen pienemmästä toteumasta Pellon kunnan verotulokertymä on toteutunut vuonna 2026 suunniteltua heikommin. Verotuloja budjetoitiin 2026 talousarvioon n. 8,28 miljoonaa ja Kuntaliiton 6/2026 verokehikon mukainen odotettu Pellon kunnan kokonaisverokertymä vuonna 2026 tulee olemaan 7,99 miljoonaa euroa, jolloin vuositason jättämä on n. 300 000 euroa.
3. **Toimintakulujen kasvaminen.** Palvelujen ja tavaroiden yleinen hintatason nousu haastaa Pellon kunnan taloutta. Lisäksi jatkuvat palkkojen tes-mukaiset korotukset haastavat taloutta. Kokonaisvaikutus n. 150 000 euroa.
4. **Koulutuspalveluiden kasvavat kulut.** Pellon kunnan uudehkon koulurakennuksen rahoitus on toteutettu leasing-rahoituksella. Koulun leasing-kulut ovat noin 500 000 euroa vuodessa. Kulut ovat raskaat kunnan tulorakenteeseen nähden. Lisäksi koulukuljetusten kustannukset ovat noin 500 000 euroa vuodessa, mihin pyritään jatkossa etsimään ratkaisua uusilla optimoiduilla reitityksillä ja kustannustehokkaammilla ratkaisuilla. Oppimisen tuen uudistus on tuonut talouteen lisääntyviä kuluja. Kaikki edellä mainitut tekijät haastavat taloustilannetta.

Näin ollen talouden tasapainottamisohjelmaan kirjatusta säästötoimista koulun osalta jää toteutumatta vuonna 2026 noin 100 000 euroa.
5. **Henkilöstömenot.** Pellon kunnassa on ollut eläköityviä työ- ja virkasuhteita. Poistuessaan organisaatiosta heille on kertynyt pitämättömiä lomia, joita on jouduttu maksamaan pois. Kustannusvaikutus vuonna 2026 on noin 60 000 euroa.
6. **Vanha ja tarpeeton kiinteistökanta.** Kunnan kiinteistökanta on vanhaa. Kunta on pyrkinyt luopumaan tarpeettomista kiinteistöistä purkamalla tai myymällä. Kunnanvaltuusto on päättänyt heinäkuussa 2026 myydä vanhan hirsikoulun, kauppa on valmistelussa. Kuntakonsernissa on myyty ja purettu asuinrivitaloja. Vuonna 2025 purettiin vanhan yläkoulun osa, mistä syntyi alaskirjausta 205 300 euroa. Mahdollisista muista toteutuvista kiinteistöjen kaupoista ja puruista on odotettavissa lisää alaskirjauksia.
7. **Työllisyydenhoidon lisävastuut.** Työllisyyden hoitamisen siirryttyä kunnille Pellon kunnalle syntyi ennakoimattomia lisävastuita. Pellon kunnan osalta työllisyyden hoitamisen kulut olivat aiemmin n. 110 000 euroa ja tällä hetkellä budjettivaraus on 2026 noin 270 000 euroa. Kuluja on pyritty kohtuullistamaan työllisyydenhoitoon keskittyvillä ennakoivilla toimenpiteillä, mm. palkkaamalla kuntaan työllisyys- ja kotoutumisohjaaja ja olemme ottaneet käyttöön työllisyydenhoidon kuntalisän.
8. **Konsernirakenteen haasteet.** Kuntakonsernin yhtiöiden taloudellinen tilanne on osin haastava. Pellon kunta on lainoittanut ja taannut tytäryhtiöiden lainoja. Tytäryhtiöillä on ollut haastetta rahoittaa toimintaansa sekä osittain ollut haastetta lainavastuiden hoitamisessa. Tarpeettomista kiinteistöistä luopumisen yhteydessä on mahdollisesti odotettavissa noin 300 000 euron alaskirjauksia. Kunta on määrätietoisesti ryhtynyt korjaamaan kuntakonsernissa havaittuja taloudellisesti kestävämmiä rakenteita mm. hankkimalla Kiinteistöjen salkutussuunnitelman.
9. **Heikko tase.** Pellon kunnan tase on haavoittuvainen ja puskuri on vähäinen. Kunnan taseessa on ollut kattamatonta alijäämää 2020-luvun vaihteessa, mutta talouden tasapainottamisohjelman, tiukan talouskurin sekä koronatukien ansiosta tase on muodostunut ylijäämäiseksi. Tulos on ollut 2022 vuonna 736 000 euroa, 2023 vuonna 984 000 euroa, 2024 vuonna -307 000 euroa ja vuonna 2025

tulos oli -137 000 euroa. Alijäämävuodet ovat syöneet tasetta. Vuonna 2025 Pellon kunnan taseessa oli +2,1 miljoonaa euroa kertynyttä ylijäämää, mutta puskuria ei ole paljoa, ja tuloskehitys on välttämätöntä kääntää positiiviseen suuntaan. Talouden suunnittelun ja tasapainottamisohjelman tueksi on laadittu 2025 painelaskelma, jonka on tehnyt ulkopuolinen asiantuntija (liite 1). Kyseisen laskelman mukaan ilman veroperusteiden muutosta ja sopeutusohjelmaa Pellon kunnan taseeseen muodostuisi alijäämää jo vuonna 2027 (-545 000 euroa). Talouden tervehdyttämiseksi Pellon kunnanvaltuusto on hyväksynyt mittavan talouden ja palveluiden tasapainottamisohjelman (kv 11.11.2025 § 78), Päivitetty painelaskelma, jossa on huomioitu tasapainottamisohjelman toimenpiteet, on liitteenä 2.

D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.

Ei ole hakenut.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

1. Toteutetut toimenpiteet

Pellon kunnanvaltuusto on hyväksynyt talouden ja palveluiden kaksivuotisen tasapainottamisohjelman (kv 11.11.2025 § 78), jonka toteutus on parhaillaan meneillään ja osittain toteutunut. Talouden tasapainottamisohjelma on liitteenä (liite 3).

Pellon kunta on tarkistanut kiinteistö- ja kunnallisveroprosentteja ylöspäin. Vuonna 2026 on nostettu yleistä kiinteistöveroprosenttia 1,25 -> 1,35, maapohjan veroprosenttia 1,30 -> 1,40 sekä muun kuin vakituisen asuinrakennuksen 1,20 -> 1,60. Kokonaisvaikutus vuonna 2026 on noin 142 000 euroa.

Pellon kunnassa tehtiin vuonna 2024 laaja kiinteistöselvitys, jonka myötä kiinteistöverotulot kasvoivat, kun ilmoittamatta jääneitä kiinteistöjä kirjattiin kiinteistöveron piiriin.

Lisäksi Pellon kunta on nostanut vuonna 2026 tuloveroprosenttia 9,00 -> 9,50. Kokonaisvaikutus vuonna 2026 on arvioitu olevan 287 000 euroa.

Pellon kunta on säästänyt henkilöstömenoissa. Säästöohjelman vuoksi käytiin mittavat yt-neuvottelut, joilla oli henkilöstövaikutuksia (vakituisten tai määräaikaisten työsuhteiden päättämisiä, muut henkilöstöjärjestelyt). Hallinnon henkilöstö lomautettiin alkuvuonna 7 päiväksi (vaikutus 11 000 euroa).

Henkilöstön työhyvinvointisetelistä luovuttiin kokonaan vuosina 2026-2027 (vaikutus 9 000 euroa per vuosi).

Liikunnanohjaaja ei palkattu lainkaan. Liikuntapaikkojen hoitoa on vähennetty (vähemmän latujen ja reittien ylläpitoa). Kirjaston aukioloaikoja on supistettu (säästö henkilöstökuluissa). Teknisen johtajan

poistuessa organisaatiosta ei ole palkattu uutta, vaan hoidettu sisäisin järjestelyin. Elinvoimajohtajan poistuessa organisaatiossa ei ole palkattu uutta, vaan hoidettu sisäisin järjestelyin.

Pellon kunnassa on tehty 1.1.2025 alkaen organisaatiomuutos, jonka mukaisesti kunta on järjestänyt hallinnon lakisääteisellä luottamushenkilö-organisaatiomallilla. Kunnassa on toisin sanoen vain lakisääteiset lautakunnat (valtuusto, kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta ja rakennuslautakunta) sekä kunnanhallituksen yksi jaosto, joka käsittelee kuntalaisten salassa pidettävät yksilöasiat. Näin on pystytty säästämään kokousten hallinto- ja henkilöstökuluissa sekä turvaamaan nopea ja joustava päätöksenteko. Lisäksi kunnan hallinto on järjestetty siten, että se toimii tehokkaasti minimimiehityksellä. Kokous- ja kertapalkkioihin on tehty määräaikainen 10 % leikkaus vuosiksi 2026-2027.

Hankerahoituksiin ja omarahoitusosuuksiin on suhtauduttu kriittisesti ja hankerahoituksia on vähennetty.

Esi- ja perusopetuksessa on tehty ratkaisuja, joilla pyritään huomattaviin säästöihin. Ryhmäkokoja on suurennettu, on siirrytty vuosiluokkakohtaiseen opetukseen entisten yhdysluokkien sijaan, rehtori- ja opetusresursseja on järjestetty uudestaan ja tehostettu. Valinnaisainetarjontaa on tarkasteltu kriittisesti. Opetushenkilöstön TVA-kriteerit on tarkistettu ja arvioitu uudelleen. Ohjaajaresurssia on tarkasteltu kriittisesti. Uusi oppimisen tuen järjestelmä aiheuttaa taloudellista painetta ja tuen järjestämistä on pyritty tarkastelemaan kriittisesti, joskin lakisääteinen taso toteuttaen. Säästöohjelman täysimääräisessä toteutumisessa esi- ja perusopetuksessa on haastetta.

Vapaa-aikapalveluita on supistettu. Kirjaston ja keilahallin toimintaa on järjestetty uudelleen ja supistettu. Kansalaisopiston ja musiikkiopiston toimintaa on supistettu. Kunnankinon elokuvatarjontaa on supistettu. Talviliikuntapaikkojen ylläpitoa on supistettu. Nuorten työpajatoimintaa ja ikäihmisten toimintaa on supistettu.

Palvelut on pyritty tarkastelemaan siten, että lakisääteinen palveluiden järjestämisen taso täytyy, joskin mittavan säästöohjelman vuoksi on ilmennyt ajoittain haastetta.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

Kunta on päättänyt, että tarpeettomista kiinteistöistä luovutaan joko purkamalla tai myymällä, mitä pyritään toteuttamaan ja edistämään mahdollisuuksien mukaan. Kiinteistöistä luopuminen aiheuttaa alaskirjauksia, mistä syntyy taloudellisia haasteita.

Kunnan markkinointiin ja viestintään kohdistuu säästöjä, maksullisen näkyvyyden hankkimisesta luovutaan. Elinvoiman markkinointi tarkastellaan kriittisesti ja harkitaan uudelleen kustannustehokkaasti. Sopimusohjausta tehostetaan palvelujen hankkimisen osalta koskien mm. ICT- ja talouspalveluita. Kylätukien määrää tarkastellaan kriittisesti. Työllisyyden hoidon kuluja ja pitkäaikaistyöttömien työllisyydenhoidon kuluja tarkastellaan kriittisesti ja järjestetään kustannustehokkaasti. Erilliskorvauksista säästetään 10 000 euroa.

Pellon kunta kaavailee lisätuloja matkailun lisääntymisestä alueella. Moottorikelkkareiteiltä peritään jatkossa käyttömaksua. Kunta on kaavoittanut laskettelukeskukseen vapaa-ajan tontteja, joiden markkinointia tehostetaan jatkossa. Kunta on mahdollistanut infran rakentamisella uusien matkailuhankkeiden sijoittumisen kunnan alueelle. Pellon kunta on yhdessä Ylitornion kunnan kanssa jättänyt toukokuussa 2024 ympäristöministeriölle hakemuksen Napapiirin helmi -kansallispuiston perustamisesta Pello-Ylitornio -alueelle. Pellon kunta edistää aktiivisesti kansallispuistohankkeen toteutumista. Toteutuessaan kansallispuistohankkeen odotetaan tuovan alueelle huomattavasti lisää matkailutuloa kerrannaisvaikutuksineen.

F. Muut huomiot ja lisätiedot:

Pellon kunnassa on aloitettu laaja talouden tasapainottamisohjelma, jonka sopeutustarve on 2026 vuonna 519 000 euroa ja 2027 vuonna 660 100 euroa. Tasapainottamisohjelman tavoitteena on turvata vähintään lakisääteiden palvelujen järjestäminen sekä vahvistaa kunnan kestäväää taloutta.

Pellon kunta on harvaan asuttua aluetta ja sijaitsee laajalla maantieteellisellä alueella pitkien välimatkojen päässä. Väestön ikääntyminen, väestön väheneminen sekä verotulopohjan heikkeneminen haastavat palveluiden kustannustehokkuutta.

Talouden tasapainottamisohjelma kohdistuu laajasti henkilöstöön, palvelurakenteeseen, kiinteistöihin, hallintoon sekä lakisääteisiin ja ei-lakisääteisiin palveluihin. Tasapainottamisohjelma on kunnan budjettiin nähden laaja ja se sisältää rakenteellisia muutoksia.

Mahdollinen valtionosuuden korotus käytetään kunnan talouden vakauttamiseen sekä alijäämäriskien hallintaan. Korotus ei johda kunnan omassa päätösvallassa olevien menojen lisäämiseen, vaan tukee tasapainottamisohjelman toimeenpanoa.

Vuoden 2026 sekä suunnitelmavuosien talousarvion valmistelun yhteydessä on arvioitu, että Pellon kunta tarvitsee taloudellista tukea täydentämään jo päätettyjä ja osin toteutettuja talouden tervehdyttämistoimenpiteitä.

Pellon kunta hakee ja tarvitsee harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta talouden tasapainottamisohjelman lisäksi, koska tällä hetkellä peruspalveluiden tuottaminen on jo vaikeaa.

Aika: Pellossa 25.8.2026

Katja Jaako-Körkkö
kunnanjohtaja

Liitteet:

liite 1: Talouden painelaskelma 2025

liite 2: Talouden painelaskelma 2026

liite 3: Talouden tasapainottamisohjelma